

QP CODE

H2107

Enrollment Number:

Name:

M.A. DEGREE EXAMINATIONS, MARCH 2026

Third Semester

M.A. Sanskrit Language and Literature

M23SN03DE – व्याकरणदर्शनम्

(2024 July admissions)

सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषायां समाधेयाः। संस्कृतलेखने देवनागरीलिपि उपयोक्तव्या।

(Answers should be written in Sanskrit using Devanagari script)

Time: 3 Hours

Max Marks: 70

Section A

एकखण्डिकया केषाञ्चित् पञ्चप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

1. महाभाष्यस्य लक्षणं किम् ?
2. सर्वैरङ्गीकृतं प्रमाणं किम् ?
3. व्याकरणशास्त्रे वाक्यपदीयस्य प्राधान्यं लिखत।
4. किं नाम व्याकरणम् ?
5. वाक्यपदीये कति काण्ठाः सन्ति ? ते के ?
6. सिद्धान्तकौमुद्याः कर्ता कः ?
7. भावविकाराः कति ? के च ते ?
8. विद्याभेदाः के ?

(2X5=10)

Section B

एकपुटेन केषाञ्चित् षड्प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

9. गौरित्यत्र कः शब्दः ?
10. भाष्यानुसारं अनुबन्धचतुष्टयं विवृणुत ।
11. तद्वारमपवर्गस्य वाङ्मनसां चिकित्सितम् ।
पवित्रं सर्वविद्यानामधिविद्यं प्रकाशते ॥ कारिकां व्याख्यात ।

12. इदं पुण्यं इदं पापं इत्येतस्मिन् पदद्वये ।
आचण्डालं मनुष्याणामल्पं शास्त्रप्रयोजनम् ॥ कारिकां व्याख्यात ।
13. अनादिनिधनं ब्रह्म शब्दतत्त्वं यदक्षरम् ।
विवर्ततेऽर्थभावेन प्रक्रिया जगतो यतः ॥ कारिकां व्याख्यात ।
14. एक्यस्य सर्वबीजस्य यस्य चैयमनेकधा।
भोक्तृभोक्तव्यरूपेण भोगरूपेण च स्थितिः॥ कारिकां व्याख्यात ।
15. सिद्धे शब्देऽर्थे सम्बन्धे चेति – आशयं लिखत।
16. आगमप्रमाणस्य प्रामाण्यं लिखत ।
17. लक्ष्यलक्षणे व्याकरणम् – आशयं लिखत।
18. व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिः नहि सन्देहादलक्षणम् – विशदयत।

(5X6=30)

Section C

केषाञ्चित् द्वयोः प्रश्नयोः निबन्धात्मकं उत्तरं लिखत।

19. व्याकणाध्ययनस्य मुख्यप्रयोजनानि कानि? विशदयत ।
20. स्फोटस्य ध्वनेः च कः भेदः ? विशदयत ।
21. संस्कृतव्याकरणे महाभाष्यस्य योगदानं विवृणुत।
22. वाक्यपदीयदिशा शब्दस्वरूपं व्याख्यात।

(15X2=30)